

Oponentský posudek bakalářské práce

Marcela Adamusová: Ženy na české rockové scéně. Praha: FHS UK 2007, 49 s. + přílohy.

Předmětem bakalářské práce Marcely Adamusové je reflexe pohledu vybraných žen, které aktivně participují na české rockové hudbě, na své zkušenosti a postavení v rámci rockové scény. Autorka deklaruje, že pro tento cíl využívá metodu Orální historie (v pojetí M. Vaňka; z hlediska společenských věd by bylo přesnější přiznat pouze využití techniky polostrukturovaných rozhovorů, neboť analýza ústního sdělení ještě nutně neznamená Oral History – ostatně fenomén paměti a pamětníka, základní předpoklad uvedené metody, autorka nereflektuje). Práce je členěna do pěti oddílů (zřejmě v důsledku závěrečných redakčních úprav chybně číslovaných).

V úvodní části (s. 3-4) autorka nejprve stručně charakterizuje téma své práce, svůj vztah ke sledované problematice a formuluje cíl práce: „*nahlédnout do světa určité specifické skupiny žen, zaznamenat jejich vzpomínky, zkušenosti i pocity, vzájemně je porovnat, případně je porovnat s jinými výzkumy na toto téma, pokusit se o jejich interpretaci skrze kategorii genderu a objasnit příčiny malého zastoupení žen na rockové scéně*“ (s. 4). Autorce se v bakalářské práci bezpochyby podařilo „nahlédnout“ do života vybraných žen (je ovšem diskutabilní, zda tyto ženy tvoří nějakou „skupinu“) a porovnat jejich sebereflexe. Porovnat svůj výzkum s „jinými výzkumy na toto téma“ těžko mohla, deklaruje-li sama, že takové výzkumy neexistují (s. 39). K očekávanému objasnění příčin malého zastoupení žen na české rockové scéně se dostává pouze ve zjednodušujících závěrech (rolí matky je těžké skloubit s rolí rockové hudebnice – s. 48), interpretace vlastní analýzy provedených rozhovorů optikou genderu pak považují za nejproblematictější pasáže celé práce (viz níže). Škoda, že namísto výše uvedené vágní formulace autorka jasně nestanovuje výzkumné otázky, tedy indikátory, na nichž bude vlastní analýzu provádět.

V kapitole Metodologický postup se autorka věnuje jednak metodě Orální historie jako takové – na s. 4-9 tak vedle sebe řadí parafráze, ovšem zhusta i nepřiznané doslovné citace Vaňkových skript (min. v pěti případech, přičemž autorka neváhá opisovat celé odstavce). To, že autorka nerozlišuje mezi parafrází a citací považují za závažnou chybu a nemohu se tudíž ubránit předpokladu, že totéž činí v dalším oddíle této kapitoly (Gender: genderové stereotypy, socializace a genderově pohlavní systém, s. 9-10), v níž dokonce používá znak vynechání textu [...], ovšem nikoli uvozovky. V další části této kapitoly se pak autorka pokouší propojit genderovou perspektivu s vlastním výzkumem (Interpretace rozhovorů z genderového hlediska, s. 10-11). Zde ovšem jednak předjímá závěr (hodnocení postavení ženy z hlediska narátorek), jednak deklaruje uplatňování zásad genderově korektního jazyka, tedy nadužívání generického maskulina, které ale důsledně nedodržuje (např. s. 7, 8, 9). S ohledem na použitou terminologii postrádám též charakteristiku subkultury.

Kapitolu Orálně historický výzkum v praxi naopak považují za nadstardatně kvalitní. Autorka zde jednak zdůvodňuje výběr narátorek, velmi pěkně reflektuje průběh jednotlivých rozhovorů (zde bych snad vytkla jen neopodložené hodnocení na s. 17 – Santa Morella a novináři) a nakonec uvádí stručné medailonky jednotlivých narátorek.

Vlastní analytická část (Ženy na české rockové scéně, s. 20-47) je přehledně členěna podle jednotlivých témat. Autorka pracuje s citacemi z provedených rozhovorů, které tu více, tu méně (zejm. kap. Jak se dělá písnička, s. 33-35) interpretuje. K této části mám následující připomínky:

- 1) Je dobrým zvykem opatřovat faktické údaje upřesňujícími poznámkami, aby i v problematice neorientovaný čtenář věděl, o kom/čem se mluví.
- 2) Co je to „centrum rockového dění“ (s. 25)?
- 3) Autorka nezjišťovala, jak ženy – rockerky vnímá jejich okolí (s. 28), nýbrž co si o tom, jak jsou vnímány svým okolím, samy myslí.
- 4) Autorka se odkazuje na texty některých narátorek (s. 32, 35), jejichž výběr sice uvádí v příloze na CD, ovšem sama je neanalyzuje. Těžko jimi tedy argumentovat.
- 5) Historický exkurs do situace na české hudební scéně v období normalizace (s. 39-40) je

poněkud schématický, navíc vychází z jediného titulu, byť autorka tvrdí, že „*existuje poměrně dost prací, které se zabývají hudebníky v době totality*“ (s. 39). Které texty má na mysli a proč s nimi tedy nepracuje? Navíc se zde opět objevuje problém mezi rozlišením parafráze a doslovné citace.

6) A konečně k výše uvedené problematické genderové interpretaci:

1. Odkud autorka bere předpoklad, že „*/muži/ své sebevědomí čerpají leckdy nikoli ze své hráčské zdatnosti, nýbrž z toho, že rocková hudba je mužskou doménou*“ a „*nemusí tudíž čelit neviditelnému tlaku, se kterým se musí potýkat ženy*“ (s. 23)?
2. Je klavír tradičně „ženským“ nástrojem (tamtéž)?
3. Není uvedena proklamace, že „*k rocku patří i kluby, hospody, rvačky a drogy*“, tedy „*prostředí mužské*“ (s. 24), a z ní vyplývající tvrzení o nastavení genderového řádu a průměrných mužích předsudkem?
4. Přeskrtnuté slovo „dívčí“ v nápisu „dívčí punková kapela“ lze interpretovat i tak, že hudebnice již nejsou dívkami (s. 30).
5. Charakteristika hudební skupiny jako na ženy orientované („*v kapele jsou ženy, některé texty jsou o ženách, ženy tvoří většinu posluchačů*“ - s. 32) a v důsledku toho přiřazování jejích členek k feminismu, byť se k němu samy nehlásí, je zavádějící. Je snad Karel Gott stoupencem feminismu jen proto, že některé (mnohé) jeho texty jsou o ženách a většinu jeho publika tvoří ženy? Ostatně následně uvedená úvaha o vnímání feminismu v českém prostředí, jež má snad dokládat, že citovaná narátorka je feministkou, ale bojí se to říci nahlas, je dle mého názoru v textu nadbytečná.

Poslední kapitola práce, Závěr (s. 48), se pak namísto shrnutí výsledků výzkumu věnuje pouze jednomu aspektu (rockerka a rodina) a naznačení dalších témat, jimž se autorka (bohužel) nevěnovala.

Přes uvedené výtky považuji bakalářskou práci Marcely Adamusové za poměrně zdařilou. Autorka se věnovala originálnímu tématu, provedla vlastní výzkum, jenž se pokusila v rámci svých možností analyzovat a interpretovat. Práce je psaná kultivovaným jazykem, s minimem gramatických chyb, a je přehledně strukturována, i když z formálního hlediska je ještě třeba vytknout nepřesné používání poznámkového aparátu. Vedle vytvoření zajímavého pramene (přepis samotných rozhovorů v příloze) oceňuji zejména reflexi vlastního výzkumu.

Bakalářskou práci Marcely Adamusové proto doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou, cca 35 kredity.

Praha, 15. 9. 2007

Mgr. Hedvika Novotná